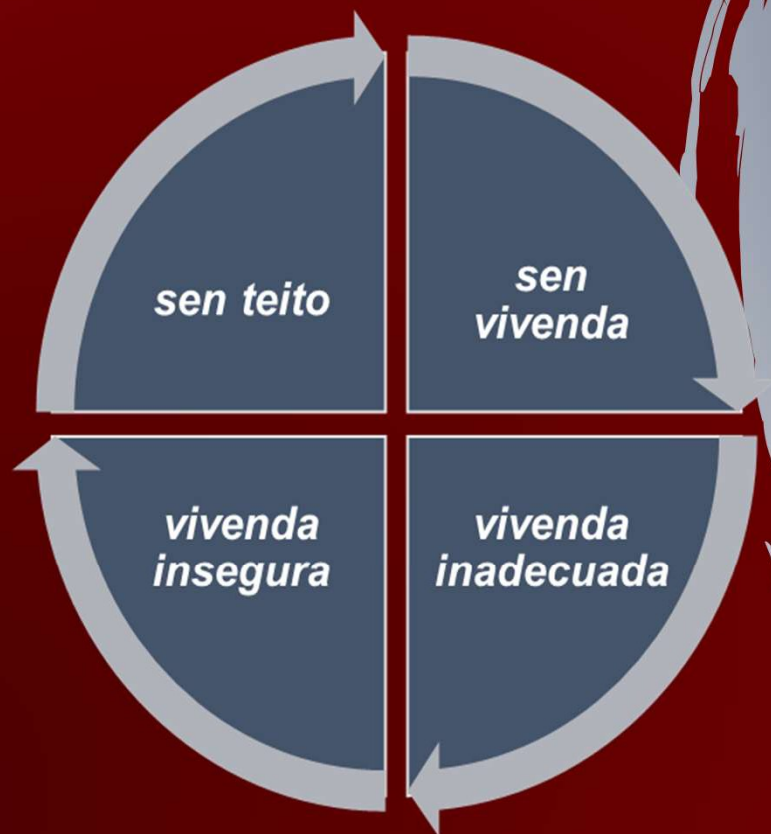

**PLAN DE ABORDAXE DO
SENFOGARISMO DENDE
OS SERVIZOS SOCIAIS
COMUNITARIOS DE
COMPOSTELA
2026-2030**

29/12/2025

A quen se dirixe este plan?

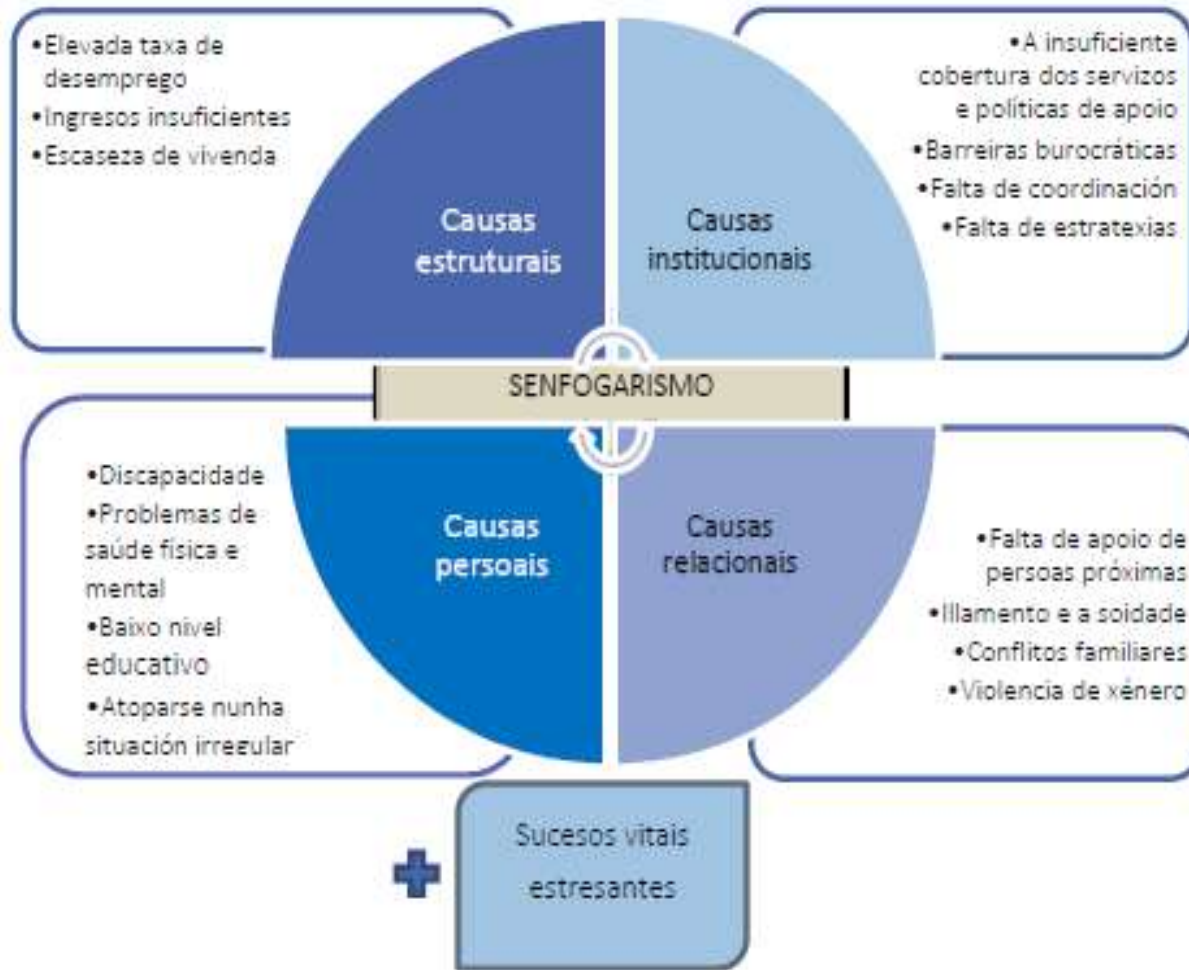

A quen se dirixe este plan?

TIPOLOXÍA EUROPEA DE PERSOAS SEN FOGAR E EXCLUSIÓN RESIDENCIAL (categoría ETHOS)	
SEN ALOXAMENTO (ROOFLESS: SEN TEITO)	1. Persoas que viven nas rúas ou nun espazo público ou exterior, sen albergue que poida ser definido como “aloxamento”. 2. Persoas en aloxamentos de emerxencia (albergues).
SEN VIVENDA (HOUSELESS)	1. Persoas en aloxamentos para persoas sen fogar: persoas que viven con intervalos curtos en hostelería, aloxamentos temporais ou aloxamentos transitorios con apoio. 2. Mulleres aloxadas en refuxios por curtos intervalos por mor de situacións de violencia de xénero ou de violencia doméstica. 3. Persoas en aloxamentos para inmigrantes. 4. Persoas dependentes de institucións penitenciarias, sanitarias ou tuteladas, que carecen de vivenda a onde ir. 5. Persoas maiores sen fogar en residencias.
VIVENDAS INSEGURAS	1. Persoas que viven en aloxamentos inseguros. 2. Persoas con requirimento de abandono da vivenda.
VIVENDAS INADECUADAS	1. Persoas que viven en aloxamentos móbiles (que non poden ser considerados como vivenda habitual), construcións que non constitúen vivendas convencionais ou estruturas semitemporais (chabolas ou cabanas). 2. Persoas que viven en aloxamentos sen posible permiso de habitabilidade. 3. Persoas que viven en vivendas amontoadas ou sobreocupadas.

Posibles causas

Fonte: Plan de atención ás persoas sen fogar en Galicia 2019-2023; Xunta de Galicia.

Características do senfogarismo (FOESSA)

Multidimensionalidade

Máximo expoñente da
exclusión

Pluralidade e
diversidade
de causas

Heteroxeneidade

Vulneración de
dereitos
fundamentais

Visión ampliada

Multidimensionalidade: Non só se trata da falta dun teito, senón que se atopan involucradas outras variables como a saúde, traxectorias vitais disfuncionais, elementos de estrés vital, insuficiencia de ingresos, a idade, a soidade e o illamento, entre outros factores.

É o **máximo expoñente de exclusión**: O senfogarismo enténdese como un abano de situacións que van desde a falta de vivenda ata a imposibilidade de acceder ou manter unha vivenda digna e adecuada.

Pluralidade e diversidade de causas: Existen causas individuais (como os problemas psicosociais) e causas estruturais (como a exclusión das persoas do acceso ás estruturas que garantan un fogar).

Heteroxeneidade das persoas sen fogar: As persoas en situación de senfogarismo son un colectivo diverso cunha gran variedade de características individuais e sociais; falar de “*perfil*” sería unha visión simplista dunha situación tan complexa e tal plural como é o máximo expoñente da exclusión social.

Vulneración de dereitos fundamentais: A vivenda é un dereito fundamental, polo que a exclusión residencial non é só unha privación material, senón unha vulneración deste dereito. A situación das persoas sen fogar é un reflexo directo de fallas estruturais na garantía dos dereitos sociais. Non se trata só dunha carencia económica, senón dunha exclusión múltiple que compromete dereitos esenciais como a vivenda, a saúde, o traballo e a propia participación social.

Visión ampliada: Recoñécese a importancia de ir máis aló da imaxe tradicional da persoa na rúa para entender o senfogarismo como un fenómeno que inclúe outras formas de exclusión residencial.

A loita contra o senfogarismo na Axenda 2030 europea baséase nos seguintes principios:

Enfoque de dereitos humanos: o acceso á vivenda é un dereito, non unha asistencia.

Prevención: evitar a perda do fogar mediante políticas de apoio temperán.

Integración de políticas públicas: coordinación entre emprego, saúde, educación e vivenda.

Colaboración multinivel: participación activa de autoridades locais, nacionais e europeas xunto coa sociedade civil.

Modelo "Housing First": garantir primeiro unha vivenda estable antes de abordar outros problemas sociais ou de saúde.

Universalidade: toda persoa, sen discriminación, ten dereito a unha vivenda adecuada.

Indivisibilidade: o dereito á vivenda está vinculado a outros dereitos (saúde, educación, traballo, dignidade).

Non criminalización: o senfogarismo en sí mesmo non pode tratarse como un delito.

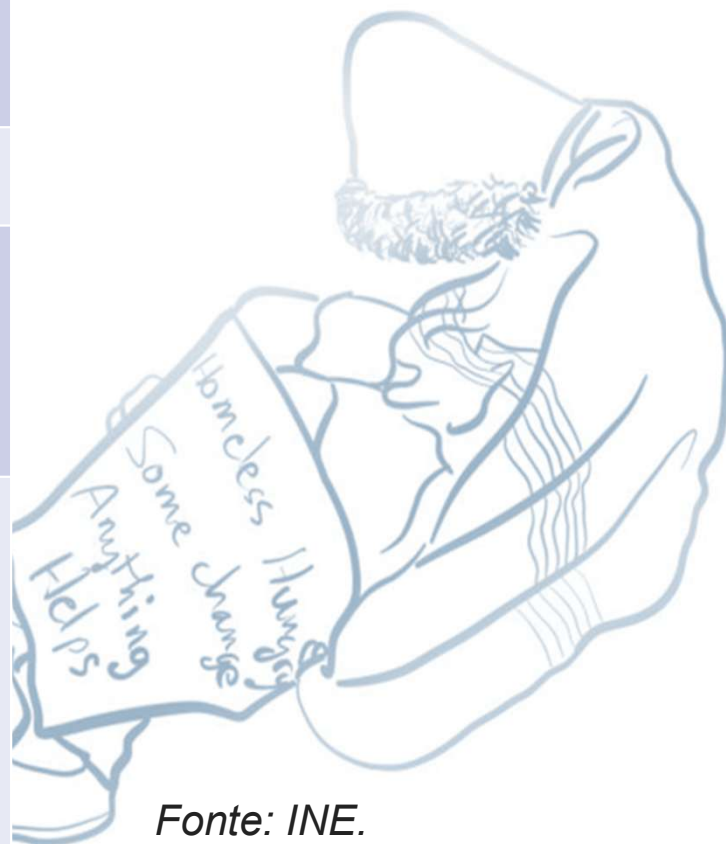
Obrigación estatal tripartita: os Estados deben respectar, protexer e cumprir o dereito á vivenda.

Participación e inclusión: as persoas afectadas deben participar na elaboración de políticas públicas.

A situación en España

 Evolución do senfogarismo en España (INE)

ANO	PERSOAS SEN FOGAR ATENDIDAS POR CENTROS ASISTENCIAS OU DE RESTAURACIÓN	VARIACIÓN CON RESPECTO Á DÉCADA ANTERIOR / ANO BASE	OBSERVACIÓNS
2012	22.938 persoas		Datos base para comparativa posterior
2022	28.522 persoas	+ 24,5 % con respecto ao anterior	Neste ano actualizouse a enquisa; datos clave: 7.277 persoas en situación de rúa, resto en albergues, pensións, etc.
2024	Unha media diaria de 33.758 persoas aloxadas en centros de atención	+ 55,7 % respecto ao ano 2022	Datos da “Enquisa de centros e servizos a persoas sen fogar ano 2024”. Este número reflexa prazas de atención diaria, non exactamente o mesmo que a enquisa de persoas sen fogar de 2022 que medía usuarios/-as en centros de aloxamento e restauración

Fonte: INE.

Que aconteceu en Santiago de Compostela ao longo do ano 2025

Total de persoas detectadas en rúa ao longo de 2025: 401. Situación das persoas:

PROGRAMA
INCLUSIÓN
PERSOAS
SEN FOGAR

SITUACIÓN DAS PERSOAS QUE PERNOCTARON EN RÚA AO LONGO DO ANO 2025

Sexo:	Varón	84,79%
Promedio de idade:	48,25	anos
Nacionalidade maioritaria:	NACIONALIDADE ESPAÑOLA	55,61%
Problemas de saúde maioritarios:	INDICIO DE CONDUCTAS ADICTIVAS	38,15%
	INDICIOS TRASTORNO PSÍQUICO	14,21%
	INDICIOS TRASTORNO PSÍQUICO + CONDUCTAS ADICTIVAS	9,98%
Existencia de menores:	NON	99,50%
Con alternativa residencial post intervención social:	CON ALTERNATIVA DE ALOXAMENTO	44,39%
Con recurso económico post intervención social:	CON RECURSO ECONÓMICO	65,34%
Casos xudicializados:	Non	97,51%

Que se está facer en Compostela?

Séguese coa sinatura de convenios de colaboración con entidades sociais

Contratación de persoal específico para este programa dende o ámbito municipal: 2 traballadoras sociais

Creación e mantemento do SEMUS COMPOSTELA. Incremento de rutas nocturnas, coa incorporación do persoal municipal

Vivendas de transición: 2 cedidas a FEAFES e 2 cedidas a Cáritas

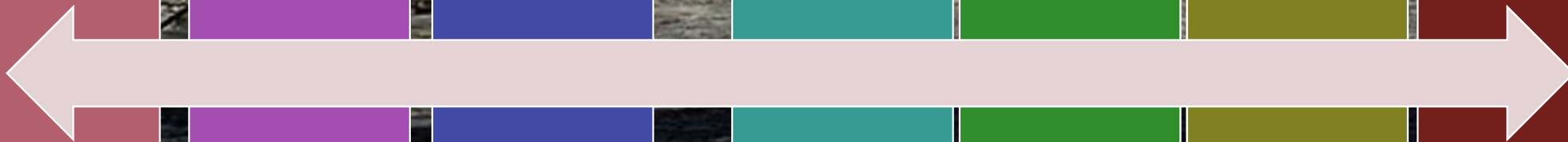
Convenio con Cruz Vermella para o programa de pensións

Xestión de prestacións para a cobertura de necesidades básicas

PROXIMAMENTE:
Centro municipal de transición de persoas sen fogar en Compostela

Como se traballa en Compostela?

Itinerario e proceso de
mellora continua

Superar unha intervención
meramente asistencialista

Coordinación e traballo en
rede

Enfoque centrado na
persoa

Enfoque centrado na persoa: Recoñecer a cada persoa como titular de dereitos, respectando o seu ritmo e as súas decisións (principio de autodeterminación).

Coordinación e traballo en rede: A intervención eficaz require unha forte coordinación entre os servizos sociais comunitarios e outras entidades públicas e privadas.

Superar o asistencialismo: Transitar dun modelo centrado na resposta inmediata ás necesidades básicas (asistencialista) a un enfoque que promove a inclusión e a autonomía.

Mellora continua: Os servizos sociais comunitarios deben basearse en datos para adaptar as súas estratexias e mellorar a calidade da atención

SEMUS Compostela

urxencias sociais

Qué é?

É o **Servizo Municipal de Urxencias Sociais do Concello de Santiago**. Ofrece unha atención especializada de xeito inmediato ás persoas que, de forma imprevista, se atopen en situación de vulnerabilidade social. Os obxectivos son complementar a atención dos Servizos Sociais Municipais nos horarios nos que estes non están operativos, así como apoiar o labor realizado pola Policía Local, Bombeiros e Protección Civil, cando no desenvolvemento das súas funcións se presenten problemáticas sociais que requiran inmediatez e sistemas especializados de resposta.

- Activación en caso de urxencias sociais.
- Rutas coa unidade móbil para dar apoio ás persoas sen fogar.
- Dispositivo especial de atención a persoas sen fogar ante climatoloxía adversa.

O SEMUS Compostela estará dispoñible os 365 días do ano, entre semana en horario de 15h a 8h, e sábados, domingos e festivos 24h.

Como se activa?

A cidadanía que presencie algunha situación de urxencia ou precise asistencia, deberá chamar ao 112, o número único de emerxencias, ou á Policía Local no 981 54 23 23, e serán estes os que activen os recursos necesarios en cada caso.

SEMUS
COMPOSTELA

SEMUS
Compostela
urxencias sociais

Obxectivos:

Obxectivos xerais:

- **Minguar o número de persoas en situación de senfogarismo** en Compostela, ofertando alternativas individualizadas baseadas nun estudio previo de necesidades.
- **Mellorar a calidade de vida das persoas en situación de senfogarismo**, contribuíndo á cobertura das súas necesidades básicas e deseñando itinerarios de inclusión social que favorezan a pertenza ao contorno comunitario.

Obxectivos específicos:

- **Establecer unha estratexia de intervención en rede entre os diferentes servizos públicos e entidades de iniciativa social** que interveñen coas persoas sen fogar, co fin de evitar duplicidade de accións e de rendabilizar, ao máximo, a intervención profesional.
- Realizar **detección dos factores de vulnerabilidade social** que poden conducir a unha persoa a unha situación de senfogarismo co fin de intervir precozmente para evitala.
- Garantir a **atención ás persoas con risco de perda de vivenda por impago de cotas de hipoteca ou aluguer**, mobilizando as prestacións económicas existentes para minguar débedas existentes e orientando cara unha intervención social.
- **Achegar os recursos existentes ás persoas sen fogar**, co fin de facilitar medios para a cobertura de necesidades básicas por si mesmos, sen recorrer a actuacións benéfico-asistenciais, senón a aplicación de recursos en clave dereitos.
- Implementar o **enfoque de intervención centrado nas persoas**, individualizando a atención en función das súas necesidades e expectativas, e empoderándoas para que sexan elas as protagonistas na tomas de decisións na súa vida e na proposta de cambio.
- Fomentar a **mellora nas habilidades sociais** que favorezan a estabilidade persoal.
- **Promover a inclusión e a participación activa** das persoas sen fogar na vida comunitaria.
- **Fomentar a autonomía persoal** co fin de establecer ou reconstruír o proxecto vital, conforme ao proceso “acompañado” na toma de decisións.
- **Sensibilizar e fomentar o coñecemento da veciñanza** sobre o senfogarismo e os dereitos das persoas que se atopan nesta situación.
- **Transparentar a intervención municipal sobre o senfogarismo**, co fin de que a veciñanza poida coñecer a labor técnica e os recursos investidos para afrontar esta situación de exclusión social.

Medidas contempladas no plan

- ☞ Medida 1: Convocatoria de xuntanzas técnicas entre os profesionais dos Servizos Sociais Comunitarios Específicos do concello de Santiago de Compostela (programa municipal de apoio á inclusión das persoas sen fogar) e o persoal técnico das diferentes entidades de iniciativa social que están a intervir en cada caso.
- ☞ Medida 2: Detección de casos de risco de desafiuzamento a través dos diferentes Puntos de atención de Servizos Sociais Comunitarios e do servizo municipal de educación e apoio familiar.
- ☞ Medida 3: Xestión de recursos autonómicos coa finalidade de mellorar a situación económica da persoa/familiar e evitar desafiuzamento: Axuda de inclusión social para sufragar débedas por impago de vivenda, bono alugueiro, entre outros.
- ☞ Medida 4: Xestión de recurso municipal específico, subsidiario e mesmo complementario, de prestación de rescate social.
- ☞ Medida 5: Elaboración de informes de vulnerabilidade requiridos dende instancias xudiciais para aqueles casos nos que concorren factores de exclusión ou de vulnerabilidade social, co fin de permitir unha ampliación temporal que se encamiñe e dirixa á busca alternativa de vivenda, coa pertinente orientación do servizo municipal de educación e apoio familiar.
- ☞ Medida 6: Analizar as situacións administrativas de cada persoa que se atopa en situación de senfogarismo, co fin de apoialos e acompañalos no proceso de regularización que corresponda.
- ☞ Medida 7: Formalizar o empadramento en Santiago de Compostela das persoas en situación de senfogarismo e que incorporen a un itinerario de inclusión social deseñado ou validados dende os Servizos Sociais Comunitarios.
- ☞ Medida 8: Realizar un acompañamento para acadar a regularización no sistema sanitario (tarxeta sanitaria, asignación de centro de saúde de referencia, solicitude das pertinentes citas co sistema de saúde, entre outras).
- ☞ Medida 9: Realizar un acompañamento para acadar a inscrición no Servizo Público de Emprego (SEPE), de cara a poder incluírse en programas de formación básica ou o trámite das prestacións que procedan, de ser o caso.
- ☞ Medida 10: Manter a adicación de dúas profesionais do Traballo Social adicadas en exclusividade ao programa municipal de apoio á inclusión das persoas sen fogar.
- ☞ Medida 11: Manter convenio de colaboración asinado entre o concello de Santiago de Compostela e o albergue Xoan XXIII para a atención de urxencia e de emerxencia.
- ☞ Medida 12: Manter convenio de colaboración asinado entre o concello de Santiago de Compostela e a Cociña Económica de Santiago de Compostela para garantir a cobertura da necesidade de alimentación das persoas sen fogar.
- ☞ Medida 13: Manter convenio de colaboración asinado entre o concello de Santiago de Compostela e a Cruz Vermella para a implementación do programa de atención ás persoas sen fogar e o proxecto de pensións, reforzando incluso a dotación para este último recurso.
- ☞ Medida 14: Manter a implementación do servizo municipal de urxencias sociais (SEMUS Compostela), na actualidade xestionado a través dun convenio de colaboración entre a Cruz Vermella e o concello de Santiago de Compostela, coa finalidade de prestar atención inmediata ante supostos de urxencia social.
- ☞ Medida 15: Manter convenios de colaboración entre o concello de Santiago de Compostela e entidades sociais (Cáritas Diocesana e Cruz Vermella) para sufragar gastos relacionados coa vivenda habitual.

Medidas contempladas no plan

- Medida 16: Posta en marcha do centro municipal de acollida e transición á vida autónoma, recurso específico propio do concello de Santiago de Compostela, que combinará unha xestión indirecta, coa atención propia do persoal municipal, garantindo un traballo coordinado e en rede.
- Medida 17: Continuar coa implementación das catro vivendas de transición existentes para o traballo coas persoas sen fogar, inmersas en itinerarios de inclusión social, como paso previo á incorporación plena no ámbito comunitario.
- Medida 18: Incorporar ás persoas sen fogar que o precisen en sesións de apoio psicolóxico, que permitan afrontar as súas dificultades para abordar factores estresantes da súa traxectoria vital.
- Medida 19: Incorporar ás persoas sen fogar que teñan recurso de aloxamento (ben sexa vivendas particulares, centro de acollida para a transición da vida autónoma ou vivendas de transición) e que o precisen ao servizo municipal de axuda no fogar.
- Medida 20: Apoiar o desenvolvemento das persoas, facilitándolle formación básica, ocupacional e/ou orientación para o emprego, dependendo da etapa na que se atopen no seu itinerario de inclusión social.
- Medida 21: Elaborar e implementar itinerarios de inclusión social, que respecten as expectativas das persoas e activen as súas potencialidades; itinerarios que deben abranger todos os ámbitos da vida da persoa (habilidades sociais, déficits de saúde, condutas aditivas, formación básica, formación para o emprego, actuacións para a busca de vivenda, realización de xestións administrativas básicas, entre outras).
- Medida 22: Ofrecer obradoiros grupais para a mellora das habilidades básicas e sociais, que incidan positivamente no desenvolvemento da vida diaria de xeito autónomo.
- Medida 23: Realizar orientación individualizada e grupal en tarefas básicas para a busca de emprego.
- Medida 24: Apoiar e potenciar, no caso en que sexa posible, a reconexión coas familias de orixe ou rede de apoio seguras.
- Medida 25: Favorecer a participación en actividades comunitarias e a colaboración coas redes comunitarias mais próximas.
- Medida 26: Creación dunha Comisión de Seguimento sobre a intervención municipal coas persoas sen fogar.
- Medida 27: Dar a coñecer a intervención que o concello de Santiago de Compostela, a través do departamento municipal de Servizos Sociais, realiza coas persoas en situación de senfogarismo, a través de encontros cos medios de comunicación, accións formativas diversas, elaboración de memorias, entre outros.
- Medida 28: Elaboración de tríptico informativo sobre os recursos municipais existentes en materia de senfogarismo, co fin de dar a coñecer a súa existencia entre a poboación susceptibles de utilizalos.
- Medida 29: Incorporar na web municipal de Servizos Sociais información detallada sobre os recursos e as accións municipais para a intervención social coas persoas sen fogar.
- Medida 30: Deseño e implementación dunha campaña de sensibilización social no contorno comunitario.

A intervención social municipal debe:

Enfoque de dereitos humanos

Importancia da vivenda

Intervención
integral e
personalizada

Proximidade e
coordinación local

Prevención e
sensibilización

Participación e
corresponsabilidade
social

Puntos de referencia para a veciñanza de Compostela:

Servizo municipal de Urxencias Sociais – SEMUS COMPOSTELA

- Centro Municipal de Servizos Sociais – Programa de apoio á inclusión social das persoas sen fogar

<https://servizossociais.santiagodecompostela.gal/>

